

Marian Żurowski

Trzydziestolecie pracy naukowej Ks. docenta dr Romana Joachima Bara

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 12/1-2, 339-349

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Trzydziestolecie pracy naukowej Ks. docenta dr Romana Joachima Bara.

W obecnym roku 1969 mija trzydzieści lat od chwili uzyskania tytułu doktora przez księdza Romana Joachima Bara, tj. od chwili, kiedy zaczął on swoją rozległą i niezwykle pracowitą działalność kanoniczną. Przejawiała się ona nie tylko w ciągu tych 30 lat w licznych zajęciach administracyjno-praktycznych, jakie mu kolejno powierzano, ale przede wszystkim w pracy dydaktycznej i naukowej, która posiada już swoją historię.

I. Rys biograficzny

Roman Bar urodził się 13 lipca 1912 r. w Kosinie (pow. Łańcut). Jest on synem Stanisława i Katarzyny z domu Czerak. W r. 1922 rozpoczął studia gimnazjalne dawnego typu w Łańcucie. W r. 1927 przerwał studia średnie, by zgodnie ze swoim powołaniem wstąpić do Zakonu Braci Mniejszych Konwentalnych (Franciszkanie konwentalni OFM Conv.). Do zakonu przyjęty został 14 września 1927 r. w Łagiewnikach k/Łodzi. Pierwszą profesję zakonną złożył dnia 15 września 1928 r. w tychże Łagiewnikach. Następnie kontynuuje studia średnie w Seminarium swego zakonu we Lwowie. Kończy je państwowym egzaminem dojrzałości we Lwowie w 1931 r.

W dalszym ciągu rozpoczyna swoje studia filozoficzno-teologiczne w Krakowie w 1931 r. Już w roku następnym tj. 1932 przeniosi się do Lwowa, by je kontynuować i ukończyć na wydziale teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza w 1936 r. ze stopniem magistra teologii. Jeśli chodzi o formację naukową, to najwięcej zawdzięcza swoim profesorom, do których uczęszczał na seminaria, a mianowicie: ks. prof. Józefowi Umińskiemu i ks. prof. Michałowi Wyszyńskiemu.

Z kolei udaje się do Rzymu na studia kanoniczne, które odbywa w latach 1936—1939 w papieskim instytucie „Utriusque Iuris — Apollinaris”. Tam szczególnie wprawia się do pracy naukowo-historycznej pod kierunkiem prof. Bertranda Kurtscheida. W tymże instytucie uzyskuje w r. 1939 doktorat prawa:

kanonicznego. Dyplom ten został nostryfikowany w Polsce na Uniwersytecie Warszawskim w 1946 r.

Niezależnie od prac dydaktyczno-naukowych, o których będzie mowa poniżej, Ks. dr Roman Joachim Bar specjalizuje się w dwóch dziedzinach prawa kanonicznego: procesu, szczególnie procesu beatyfikacyjnego i w prawie zakonnym. W związku z tym powierzane mu były następujące funkcje: w latach 1942—1964 był subpromotorem fidei lub promotorem fidei w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych. Od r. 1955 był postulatorem sprawy S. B. Anieli Salawy i S. B. Ojca Maksymiliana Kolbe. Niezależnie od wyżej wymienionych funkcji w latach od 1956 do 1958 był sędzią w trybunale trzeciej instancji dla spraw małżeńskich.

Ze względu na znajomość prawa zakonnego powierzane mu były liczne wizytacje apostolskie: 1° prowincji krakowskiej OO. Kapucynów, 2° klasztoru SS. Benedyktynek w Łomży, 3° SS. św. Elżbiety w Cieszynie (jako wizytator stały przez 2½ roku) oraz 4° pracował jako komisarz i wizytator SS. Prezentek (przez 3 lata) ponadto z upoważnienia władzy diecezjalnej wizytował Zgromadzenie Najśw. Duszy Chrystusa Pana oraz spełniał funkcję kuratora w okresie 3-letnim SS. Prezentek, SS. Serafitek, SS. Sercanek w Krakowie, a także przez okres 6-letni SS. Felicjanek.

Nie licząc licznych konsultacji czy to z zakresu prawa zakonnego, czy też prawa beatyfikacyjnego, wielokrotnie był zapraszany na szereg konferencji czy kursów, czy to dla przełożonych generalnych i radnych, czy też miewał wykłady z prawa zakonnego w charakterze bardziej specjalistycznym dla pewnych grup zakonnic. Z racji znajomości prawa zakonnego był członkiem polskiej Komisji przygotowawczej przed Soborem dla spraw zakonnych (1959—1961). Obecnie należy do dwóch sekcji komisji Episkopatu Polski do rewizji prawa kanonicznego, a mianowicie: prawa zakonnego i osób świeckich.

Pracę dydaktyczną w zakresie prawa kanonicznego rozpoczął dr R. J. Bar bezpośrednio po uzyskaniu doktoratu w r. 1939. I tak od 1939 do 1964 r. czyli przez 25 lat wykładał prawo kanoniczne w Wyższym Seminarium Duchownym swojego Zakonu w Krakowie, równocześnie w latach 1953 do 1956 w Wyższym Studium Zakonnym (Studium Generale) zakonu OO. Dominikanów w tymże mieście i (1958—1964) w Seminarium Duchownym Archidiecezji Krakowskiej. W roku akademickim 1961/62 dojeżdżał z wykładami zleconymi z prawa zakonnego na Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie.

W związku z zaangażowaniem w r. akademickim 1964/65 w charakterze adiunkta na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK kończy swoją pracę dydaktyczną w seminariach krakowskich i przenosi się do Warszawy. Na wspomnianym wydziale podejmuje wykłady z historii prawa kanonicznego (historia instytucji), z prawa osobowego wykłada prawo zakonne i o osobach świeckich, oraz z prawa rzeczowego o miejscach i czasach świętych. 30 września 1966 otrzymuje nominację na docenta etatowego, a 1 stycznia 1967 kierownictwo katedry histo-

rii źródeł i literatury prawa kanonicznego na Wydziale Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej.

W czasie wykładów, a szczególnie na seminariach, dzieli się ze swymi studentami bogatym doświadczeniem z zakresu prawa zakonnego. Wprowadza ich w metodę historyczną opracowywania poszczególnych instytucji prawa kanonicznego oraz uczy fachowej pracy bibliograficznej, w której jest znanym specjalistą.

Z uznaniem należy podkreślić, że nie żałuje czasu, ażeby indywidualnie kierować i we wszelki możliwy dla siebie sposób pomóc studentom piszącym pod jego kierownictwem prace czy to magisterskie, czy też doktorskie. Studentci zawsze mogą być pewni, że kiedykolwiek zwrócą się do niego o pomoc, spotkają się z życzliwym potraktowaniem i nie odejdą bez uzyskania odnośnych wskazówek, które są niezbędne, by rozwiązać problemy wyłaniające się przy pisaniu prac dyplomowych.

II. Praca naukowa

Przy spojrzeniu całościowym na całokształt pracy naukowej Ks. doc. dra Joachima Bara z łatwością można rozróżnić kierunki jego zainteresowań. I tak kilka publikacji poświęcił polskiemu prawu synodalnemu. Następny przedmiot skupiający jego uwagę stanowi prawo zakonne, beatyfikacyjne, wreszcie prace biograficzne, dzięki którym nazwisko jego jest znane wśród kanonistów w skali światowej, jak to było kilkakrotnie podkreślane podczas kolokwium habilitacyjnego. Pracę naukową rozpoczął Ks. Roman Joachim Bar od badań nad synodami polskimi. Przygotowanie prawno-historyczne zdobył pod kierownictwem ks. prof. Józefa Umińskiego i ks. prof. Michała Wyszyńskiego, a następnie, o czym wyżej już była mowa, u ks. prof. Bertranda Kurtscheida w Papieskim Instytucie „Utriusque Iuris” w Rzymie.

a) Prawo synodalne

Praca „Relationes inter religiosos et episcopum iuxta constitutiones Poloniarum Synodorum usque ad 1420 annum”, Cracoviae 1940 jest rozprawą doktorską. Autor przebadał w toku pisania jej około 70 statutów synodalnych i obszerną literaturę pomocniczą, aby w krótkiej syntezie przedstawić prawny stosunek zakonników do biskupa według postanowień polskich synodów do 1420. Wartość tej pracy podkreśla recenzja (A. Petrani, *Ateneum Kapłańskie* 38 (1938) 393—394).

W następnej rozprawie o synodach biskupa przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara umieszczonej w *Ateneum Kapłańskim* w r. 1950 omówił synody diecezji przemyskiej odprawione w okresie rozbiorów polskich. Wykazał tam osobisty wkład bpa Pelczara, jedyne z biskupów, który odważył się odprawić

aż 3 synody i przygotować czwarty, gdy działalność synodalna Kościoła w Polsce prawie zupełnie zamarła.

Przy okazji długich poszukiwań potrzebnych dla polskiej bibliografii prawa kanonicznego odkrył Ks. Bar nieznaną rękopiśmienną odpis statutów synodalnych krakowskich z 1509 r. Dzięki temu udało się uzupełnić kilka — nieodtworzalnych na skutek uszkodzeń — miejsc w dotychczas znanym tekście tego synodu z manuskryptu Biblioteki Jagiellońskiej, który opublikował prof. J. Sawicki („Statuty synodalne krakowskie biskupa Jana Konarskiego z 1509 r.”). Konkretne dane o rękopisie i teksty, których nie było w wydaniu prof. Sawickiego, ogłosił Ks. R. J. Bar w artykule pt. „Nieznany rękopiśmienny odpis statutów krakowskich biskupa Jana Konarskiego z 1509 r.” — *Polonia Sacra* 4 (1951) 81—84.

b) Prawo zakonne

W tej dziedzinie można podzielić pracę Ks. doc. dra R. J. Bara na odnoszącą się do zagadnień związanych z prawem ogólnokościelnym i badania nad polskim partykularnym prawem zakonnym. Jeśli chodzi o pierwszą z wyżej wspomnianych dziedzin, spotykamy w publikacjach Ks. Bara omówienie zmian dokonanych w prawie zakonnym przez Konstytucję Apostolską papieża Piusa XII „*Sponsa Christi*”, oraz opracowanie z punktu widzenia prawa kanonicznego kodeksowego i pokodeksowego problematyki związanej z pobytem zakonnika poza klasztorem. Na aktualność tego ostatniego problemu i potrzebę zajęcia się tym zagadnieniem wskazuje ilość rozmaitych wskazań i rozstrzygnięć czy instrukcji Stolicy Apostolskiej. Są one zebrane, usystematyzowane i w sposób całościowy przedstawione czytelnikowi. Ze względu na aktualne potrzeby studentów opracował i wydał Ks. doc. R. J. Bar w formie podręcznikowej całość prawa zakonnego pt. „Prawo stanów doskonałości”.

Z omawianą dziedziną prawa zakonnego łączą się publikacje dotyczące tercjarstwa franciszkańskiego, szczególnie publikacja pt. „Tercjarstwo franciszkańskie” Kraków 1945 jest pierwszą i dotychczas jedyną monografią wydaną po Kodeksie Prawa Kanonicznego w jęz. polskim. Autor w oparciu o źródła i główne przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego przedstawił tam całokształt zagadnień odnoszących się do tego stowarzyszenia kościelnego. Znamionną cechą tego opracowania jest, że autor posługując się metodą wnioskowania prawniczego uzupełnia braki zachodzące w prawie partykularnym dotyczącym Trzeciego Zakonu. Luki te uzupełniło prawodawstwo kościelne wydane dopiero w 11 lat później tj. w 1956 r. (Konstytucje Trzeciego Zakonu). Jako pewne uzupełnienie do wyżej wspomnianej monografii wydał Ks. Bar tomik dokumentów papieskich odnoszących się do Trzeciego Zakonu Franciszkańskiego, zaopatrując je we wstępy i objaśnienia. Tłumaczenia dokumentów dokonał inny współautor.

Drużą dziedziną badań Ks. doc. Romana Joachima Bara dotyczy polskiego

partykularnego prawa zakonnego. Przy ogólnym rzucie oka na bibliografię prac już dokonanych nie trudno spostrzec istnienie całego szeregu przyczynków i publikacji, które do tej dziedziny właśnie się odnoszą. Nie można się dziwić, że pewni kanoniści polscy nie byli zgodni w zbyt wysokiej ocenie poszczególnych przyczynków czy opracowań z tej dziedziny. Jednak, gdy zrozumie się całość idei przedsięwziętej i stopniowo realizowanej przez Ks. doc. R. J. Bara, trzeba ją docenić. Jest to bowiem przedsięwzięcie wielkie i dalekosiężne, gdyż postawił on sobie za zadanie, ażeby stopniowo wykazać, co nowego, jeśli chodzi o prawodawstwo zakonne, zostało w Polsce wypracowane, co wniosła Polska do rozwoju organizowania życia zakonnego poprzez zakony powstałe na jej terenie czy też założone przez Polaków, oraz jakie znaczenie posiadają Konstytucje zakonne powstałe w naszym kraju. Krótko mówiąc chodzi tu o podsumowanie polskiego dorobku, polskiego wkładu w wypracowanie nowych form prawnych dla społeczności realizacji rad ewangelicznych.

Z tego też powodu potrzeba całego szeregu prac przyczynkowych, które by w końcu umożliwiły dokonanie wyżej wspomnianego podsumowania. Musimy zdać sobie sprawę z trudności, jakie stoją przed badaczem polskiego partykularnego prawa zakonnego. Nie posiadamy jeszcze ogólnych historii zakonów w Polsce. Tylko nieliczne społeczności przygotowały szczegółowe opracowania swych dziejów, a nawet tam pominięte są niejednokrotnie problemy prawne. Stoi więc przed autorem tego przedsięwzięcia kolosalna praca przebadania archiwaliów poszczególnych zgromadzeń zakonnych, posiadających niejednokrotnie bardzo obszerne materiały, łącznie z archiwami odnośnych Kurii Biskupich i wyłowienia z nich dokumentów ściśle prawnych, nie mówiąc już o wyszukiwaniu literatury pomocniczej. Jest to praca pochłaniająca wiele czasu i wymagająca odpowiedniego przygotowania.

Ażeby zrealizować to dzieło Ks. Bar w oparciu przede wszystkim o źródła rękopiśmienne opublikował już szereg prac przyczynkowych, jak np. dał ogólny rys zakonów polskiego pochodzenia („Zakony polskie”), opracował najstarsze zgromadzenie żeńskie powstałe w Polsce w XVII w. (Panien Prezentek). Ustalił datę jego założenia dotychczas błędnie podawaną. Stwierdził faktyczny stan prawny tego zgromadzenia (udowodnił, że jest na prawie papieskim) oraz wykazał zależność ich konstytucji od konstytucji innych zgromadzeń. Podobnym przyczynkiem do realizacji zamierzonego dzieła są historycznoprawne opracowania zgromadzenia SS. Serafitek oraz organizacja zgromadzeń bezhabilitowanych. Autor w tej ostatniej pracy doszedł do wniosku, że O. Honorat wniosł do życia zakonnego te elementy, które dopiero w r. 1947 zostały uznane za wystarczające dla kanonicznego stanu realizacji rad ewangelicznych w Kościele. W dalszym ciągu opracował on zgromadzenie SS. Matki Bożej Miłosierdzia, zgromadzenie SS. Benedyktynek-Samarytanek i SS. Misjonarek św. Rodziny.

Jak widać z powyższych informacji, w przyszłości może dać ta praca kanonistyce polskiej cenne wnioski i konkluzje, ale zanim to nastąpi, trzeba się jeszcze nastawić na szereg lat solidnej pracy.

c) Prace bibliograficzne

Spośród innych prac Ks. doc. R. J. Bara prócz publikacji z zakresu procesu beatyfikacyjnego, które są owocem marginesowym, można powiedzieć, jego praktyki i bogatego doświadczenia w tej dziedzinie, na szczególną uwagę zasługują prace bibliograficzne. Kanonistom polskim i zagranicznym znane jest nazwisko Ks. Bara jako współautora dwutomowej polskiej bibliografii prawa kanonicznego. Bibliografia ta uzupełniona później przez Ks. Bara za lata 1940—1956 stanowi niezbędny instrument dla wszelkich prac z polskiej kanonistyki.

Bibliografia została bardzo przychylnie oceniona przez polskich uczonych w licznych recenzjach (I. Grabowski, Tygodn. Warszawski 1948 nr 20; St. Biskupski, Ateneum Kapłańskie, 48 (1948) 509—511; A. Vetulani, Kwartalnik Historyczny 56 (1948) 453—457; B. Wilanowski, Państwo i Prawo 3 (1948) z. 9—10, 116—117; K. Koranyi, Czasopismo Prawno-historyczne 2 (1949) 467—469; J. Sawicki, Collectanea Theologica 23 (1952) 234—255 oraz Studia Źródłoznawcze (1963) 166—168, a także za granicą np.: Miscelanea Franc. 49 (1949) 630 oraz tamże 61 (1961) 501; Irenikon (1949) 213).

Prace nad bibliografią prawa kanonicznego dały Ks. Barowi wielką znajomość polskiej literatury kanonicznej tak bardzo przydatnej przy innych badaniach i pracy dydaktycznej.

Równocześnie wykazał Ks. Bar zainteresowanie bibliografią teologii polskiej, czego owocem jest przygotowany razem z R. Gustawem program opracowania polskiej bibliografii teologicznej, stopniowo realizowany.

Innym, wielkim osiągnięciem bibliograficznym Ks. doc. R. J. Bara jest opracowanie polskiej bibliografii franciszkańskiej od wynalezienia druku do 1960 r., drukowanej w Studia Theologica Varsaviensia. Wartość tego dzieła wychodzi poza ramy czysto religijne. Jako uboczne osiągnięcie tej bibliografii można wymienić: a) uwydatnienie związków Śląska i Pomorza z Polską oraz łączności kraju z Polakami rozproszonymi poza granicami Polski, b) poszerzenie naszych wiadomości o polskich starodrukach, pewne uzupełnienia bibliografii polskiej Estreichera.

W powyższym omówieniu pracy naukowej Ks. doc. R. J. Bara omówiłem zaledwie tylko niektóre ważniejsze jego prace. Niżej zamieszczona bibliografia sama przez się świadczy o wielkim wkładzie pracy i zamiłowaniu do pracy naukowej. Należy zatem życzyć autorowi tych prac, by wraz ze wzrastającym doświadczeniem powiększał się proporcjonalnie dorobek naukowy, który, oby mógł być, pełną realizacją zamierzonych planów.

III. Wykaz bibliograficzny prac Ks. R. J. Bara do roku 1968

a) Bibliografia

1. Wykaz treści „Ateneum Kapłańskiego” za l. 1909—1939 ułożony na sposób bibliografii, Ateneum kapł. 47 (1947) w każdym zeszytcie do 52 (1950).

2. (razem z o. Wojciechem Zmarzem) *Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 roku*, tom II za lata 1800—1940, Lublin 1947 Towarz. Naukowe Katol. Uniw. Lubel., druk. „Powściągliwość i Praca” w Krakowie, 8° s. 355.
Rec.: Biskupski St. ks., Aten. kapł. 48 (1948) 509—511; Vetulani A., Kwart. hist. 56 (1948) 453—457; Wilanowski Bol., Państwo i Prawo 3 (1948) zesz. 9—10 s. 116—117; Koranyi K., Czasop. prawno-histor. 2 (1949) 467—469; Sawicki J., Collect. theol. 23 (1952) 234—255.
3. *Polska bibliografia prawa kanonicznego za lata 1941—1947*, Roczniki teologiczno-kanoniczne 1 (1949) 477—487.
4. (razem z o. Romualdem Gustawem) *Potrzeba i program opracowania polskiej bibliografii teologicznej*, Ateneum kapł. 52 (1950) 228—241.
5. *Wykaz treści „Ruchu biblijnego i liturgicznego” (1948—1957)*, Ruch bibl. i liturg. 12 (1959) 605—644. Odb. Kraków 1959 s. 40.
6. *Polska bibliografia prawa kanonicznego za lata 1941—1956*, Prawo kanon. 1 (1958) 387—437. Odb. Warszawa 1958 s. 53.
7. *Wykaz treści dziesięciu roczników (1948—1958) „Polonia sacra”*, Prawo kanon. 2 (1959) nr 1—2 s. 457—477. Odb. Warszawa 1959 s. 21.
8. (razem z o. Wojciechem Zmarzem) *Polska bibliografia prawa kanonicznego od wynalezienia druku do 1940 r.*, tom I od wynalezienia druku do 1799 r., Lublin 1960 Tow. Nauk. Katol. Uniw. Lubel. druk. Krakowskie Zakłady Graficzne, 8° s. 284.
Rec.: Sawicki J., Studia źródłoznawcze 8 (1963) 166—168.
9. *Udział Polski w literaturze franciszkańskiej (Bibliografia)*, Studia theologica varsaviensia od 1 (1963) nr 1 i numerach następujących, w każdym numerze od 4 (1966).
10. *Wykaz treści dziesięciu roczników (1958—1967) kwartalnika „Prawo kanoniczne”*, Prawo kanon. 11 (1968) nr 3—4.
Zob. jeszcze poz. 15, 20, 32.

b) Źródła

11. (razem z o. Zefiryнем Włodarczykiem) *Św. Franciszek z Asyżu i Jego trzeci zakon (Dokumenty ostatnich papieży)* zebrał i przełumaczył... Wrocław-Kraków 1948 OO. Franciszkanie 8° s. 92, nlb. 3.
Rec.: Sawicki J., Aten. kapł. 49 (1948) 507—508.
12. *Pokodeksowe ustawodawstwo kościelne o sakramentach świętych, wykaz źródeł ustawodawczych (1918—1949)*, Ateneum kapł., 50. (1949) 355—361.
13. *Nieznanany rękopiśmienny odpis statutów synodalnych krakowskich biskupa Jana Konarskiego z 1509 roku*, Polonia sacra 4 (1951) 81—84.
14. *Najstarsze dokumenty zgromadzenia panien prezentek*, Nasza Przeszość 7 (1958) 277—298. Odb. Kraków 1958 s. 22.

15. *Autobiografia Józefa Sebastiana Pelczara* (przygotował do druku o. Joachim Roman Bar), *Prawo kanon.* 9 (1966) nr 1—2 s. 213—312.
Uwaga: na s. 216—265 jest pełna bibliografia J. S. Pelczara.
16. (razem z o. Albertem Wojtczakiem) *Aniela Salawa, dziennik*, przygotowali do druku..., *Nasza Przeszłość* 8 (1958) 355—406. Odb. Kraków 1958 s. 52.
17. *Zarządzenia Stolicy Apostolskiej*, *Prawo kanon.* 9 (1966) nr 3—4 s. 409—413.

c) Historia prawa kanonicznego

18. *Relationes inter religiosos et episcopum iuxta constitutiones poloniarum synodorum usque ad 1420 annum*, Cracoviae 1940 druk. „Powściągliwość i Praca” 8° s. 95.
Rec.: Petrani A. ks., *Aten. kapł.* 48 (1948) 393—394.
19. *Synody biskupa przemyskiego Józefa Sebastiana Pelczara*, *Ateneum kapł.* 52 (1950) 198—210.
20. *Śp. Ks. Prof. Dr Jan Władysław Krzemieniecki (ur. 3. VI 1887 zm. 5 III 1956)*, *Polonia sacra* 9 (1956) 217—222.
21. *Zgromadzenie Panien Ofiarowania N. Maryi P. i jego ustawy (1627—1955)*, *Polonia sacra* 10 (1958) nr 1 s. 219—251. Odb. Warszawa 1958 s. 33.
22. *Polskie procesy kanonizacyjne i beatyfikacyjne*, *Ruch biblijny i liturg.* 11 (1958) 418—447. Nadb. Kraków 1958 s. 30.
23. *Z dziejów zgromadzenia panien prezentek*, *Nasza Przeszłość* 10 (1959) 209—245. Odb. Kraków 1959 s. 37.
24. *Z dziejów wychowania dziewcząt w dawnej Polsce (Zakład panien prezentek w Krakowie)*, *Prawo kanon.* 2 (1959) nr 3—4 s. 313—339.
25. *Polskie zakony*, *Prawo kanon.* 4 (1961) 421—592. Odb. Warszawa 1961 s. 172.
26. *Zgromadzenie sióstr serafitek 1881—1961*, *Prawo kanon.* 6 (1963) 75—211. Odb. Warszawa 1963 s. 137.
27. *Najstarsze konstytucje zgromadzenia służebnic Serca Jezusowego*, *Roczniki teologiczno-kanoniczne* 13 (1966) zesz. 5 s. 21—27.
28. *Z dziejów nowych form organizacyjnych stanów doskonałości w Polsce*, *Prawo kanon.* 8 (1965) nr 3—4 s. 189—213.
29. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, V Zgromadzenie Matki Bożej Miłosierdzia (1862—1962)*, *Prawo kanon.* 9 (1966) nr 3—4 s. 27—184. Nadb. s. 158.
30. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VI Początki zgromadzenia sióstr benedyktynek samarytanek*, *Prawo kanon.* 10 (1967) nr 1—2 s. 143—192.
31. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VII Zgromadzenie sióstr obliczanek (1888—1958)*, *Prawo kanon.* 10 (1967) nr 3—4 s. 79—123.
32. *Jubileusz ks. prof. dra Mariana Myrchy*, *Prawo kanon.* 11 (1968) nr 1—2 s. 315—319.

33. *Rozwój stanów doskonałości w Polsce, VIII Zgromadzenie siostr misjonarek św. Rodziny (1905—1959)*, Prawo kanon. 12 (1969) nr 1—2.
Zob. jeszcze poz. 15.

d) Prawo kanoniczne osobowe

34. *Tercjarstwo franciszkańskie*, Kraków 1945 Księg. St. Kamińskiego 8° s. 131.
Rec.: Stawinoga W. ks., Caritas 2 (1946) nr 8 s. 31—32; Petrani A. ks.,
Aten. kapł. 48 (1948) 394.
35. *Czy zakładać nową kongregację*, Pochodnia seraf. 15 (1947) 69—70.
36. *Jak odbywać miesięczne zebrania kongregacji?*, Pochodnia seraf. 15 (1947)
92—93.
37. *Księgi kongregacji*, Pochodnia seraf. 15 (1947) s. 2—3.
38. *Kto może być przyjęty do trzeciego zakonu?*, Pochodnia seraf. 15 (1947)
182—183.
39. *Działalność trzeciego zakonu*, Pochodnia seraf. 15 (1947) 236—238.
40. *Klasztor klauzurowy według konstytucji pap. Piusa XII „Sponsa Christi” (1950 r.)*, Currenda (Tarnów) 108 (1958) 79—88, 142—155. Odb. Tarnów 1958 s. 24.
41. *Zakonnik poza klasztorem*, Polonia sacra 10 (1958) nr 2 s. 83—164. Nadb. Warszawa 1958 s. 82.
42. *Kodeks prawa kanonicznego a konstytucje oo. franciszkanów*, Prawo kanon. 1 (1958) 309—326. Nadb. Warszawa 1958 s. 18.
43. *Prawo stanów doskonałości chrześcijańskiej Kościoła katolickiego*, Warszawa 1966 Akademia Teologii Katolickiej 8° s. 366.
Rec.: Myrcha M. Ks., Prawo kanon. 10 (1967) nr 1—2 s. 394—395;
Grzywacz J. ks., Zeszyty naukowe K.U.L. 10 (1967) nr 2 s. 74—75.
44. *O zakonach, O osobach świeckich*, Warszawa 1968 Akademia Teol. Katol. 8° (Zarys prawa kanonicznego, tom II Prawo osobowe, zesz. 3).
Zob. jeszcze poz. 11, 14, 18, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33.

e) Prawo kanoniczne rzeczowe

45. *Odpusty przywiązane do Drogi Krzyżowej*, Pochodnia seraf. 14 (1939)
113—115.
46. *Nowe zasady korzystania z odpustów*, Collectanea theol. 37 (1967) nr 2
s. 97—104.
Zob. jeszcze poz. 12, 17, 48.

f) Prawo kanoniczne procesowe

47. *Uwagi na temat procesu beatyfikacyjnego*, Ateneum kapł. 54 (1957)
293—299.

48. (razem z o. Albinem Pawickim) *Czy ten sam tytuł nieważności małżeństwa?*, Prawo kanon. 9 (1966) nr 1—2 s. 355—356.
49. *Śmierć o. Maksymiliana Kolbe w świetle prawa kanonicznego*, Prawo kanon. 11 (1968) nr 3—4.
Zob. jeszcze poz. 22, 67.

g) Recenzje

50. Panzram B., *Geschichtliche Grundlagen der ältesten schlesischen Pfarrorganisation*, Breslau 1940. — *Nasza Przeszłość* 4 (1948) 354—355.
51. Myrcha M. ks., *Ekskomunika*, Warszawa 1959; *Interdykt*, Warszawa 1960; *Depozycja i degradacja*, Warszawa 1961. — *Prawo kanon.* 3 (1960) nr 3—4 s. 396—397.
52. Pugliese A., *I tre esami canonici delle candidate alla vita religiosa*, Milano Roma 1964. — *Prawo kanon.* 9 (1966) nr 3—4 s. 444.
53. Szelegiewicz A., *Edmund Bojanowski i jego dzieło*, Poznań 1966. — *Prawo kanon.* 10 (1967) nr 1—2 s. 396—397.
54. Sawicki J., *Bibliografia synodorum particularium, Civitas Vaticana 1967*. — *Prawo kanon.* 11 (1968) nr 3—4.

h) Sprawozdania, wspomnienia

55. *Br. Bonifacy Porębski kleryk naszego zakonu (ur. 16. 9. 1911, zm. 29. 5. 1930)*, *Wiadomości z Prowincji OO. Franc. w Polsce* 8 (1938) 89—94.
56. *Pietas erga B. M. V. Pii Papae XI, Miles Immaculatae* 2 (1939) 43—47, 52.
57. *Papież Pius X (w 25-tą rocznicę śmierci)*, *Pochodnia seraf.* 14 (1939) 230—233.
58. *Organizacja zjazdów Towarzystwa Teologicznego*, *Ateneum kapł.* 49 (1948) 62—63.
59. *Praca naukowa Wydziału Prawa Kanonicznego w latach 1954—1964*, Warszawa 1965 *Akademia Teologii Katol.* 8° s. 162, nrb. 1.
60. *Z Franciszkowego orszaku (Justyna Walter)*, *Pochodnia seraf.* 17 (1949) 12—13.
61. *Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego A. T. K. w W-wie w roku akad. 1964/65*, *Prawo kanon.* 8 (1965) nr 1 s. 155.
62. *Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego ATK w roku akad. 1965/66*, *Prawo kanon.* 9 (1966) nr 3—4 s. 415—420.
63. *Sprawozdanie z posiedzeń naukowych Wydziału Prawa Kanonicznego ATK w roku akad. 1966/67*, *Prawo kanon.* 10 (1967) nr 3—4 s. 399—404.
64. *Ruch religijny kobiet w XIX wieku na ziemiach polskich*, *Collectanea theol.* 37 (1967) nr 3 s. 165—177.
65. *Praca nad rewizją kodeksu praw kanonicznego*, *Collectanea theol.* 37 (1967) nr 3 s. 178.

66. *Seminarium naukowe Kanonistów*, Collectanea theol. 37 (1967) nr 4.
 67. *Proces beatyfikacyjny o. Maksymiliana Kolbe*, Prawo kanon. 11 (1968) nr 1—2 s. 351—354.
 68. *Zakony żeńskie w Polsce w 1967 r.*, Prawo kanon. 11 (1968) nr 3—4.

i) Druki popularne

69. (napisał wstęp i przygotował do druku) *Serafickim szlakiem, rozmyślenia dla sióstr III zakonu św. Franciszka*, Kraków 1946 Stowarz. „Przystań Społeczna” 8° s. 114.
 70. *Aniela Salawa (nowenna)*, Kraków 1947 OO. Franciszkanie 16° s. 4.
 71. *Bł. Jolenta patronka Wielkopolski (nowenna)*, Gniezno 1948 OO. Franciszkanie 16° s. 4.
 72. *Szkola seraficka, podręcznik dla członków trzeciego zakonu św. Franciszka z Asyżu*, Wrocław (1948) OO. Franciszkanie 16° s. 148, nlb. 3.
 73. *Świętek Franciszek o., W blaskach anioła (Aniela Salawa), wydanie trzecie przygotował do druku o. Joachim Bar*, Kraków 1949 Wyd. Mariackie 8° s. 176.
 74. *Aniela Salawa (życiorys i nowenna)*, b.m.w. 1964 16° s. 12.
Są złożone do druku artykuły:
 a) 5 art. w: *Dizionario enciclopedico dello stato religioso*, Albano Laziale.
 b) kilkanaście art. w: *Encyklopedia kościelna*, Lublin.

Ks. Marian Żurowski